

Moss 30.november 2015

Høring - utredning av konsekvenser ved en mulig lisensordning for pengespill

Det er ingen tvil om at det er på tide at det blir gjort en grundig gjennomgang av hvilken modell som vil være den beste for å ivareta de som spiller slik at de ikke utvikler spilleavhengighet. Selv om spilleavhengighet har eksistert i mange år, er problematikken fremdeles forholdsvis ny her til lands, iallfall søkelyset på hva spill kan føre til.

Selv om vi er positive til at Regjeringen gjennomfører en slik utredning er vi engstelige for at de utenlandske spillselskapene skal få innpass i det lovlige norske spillmarkedet. Det er dessverre slik at våre brukererfaringer har svekket vår tillit til de utenlandske spillselskapene som tilbyr spill til nordmenn. Reguleringer for å beskytte kundene sine mot problematisk spilleadferd som selskapene påstår å ha, rapporterer brukerne våre at de opplever ikke fungerer. Faktisk rapporterer de heller om en kynisk holdning for å holde på dem, som de «gode kunder» de er.

Brukerne våre rapporterer også at når det blir gevinst får de ikke pengene ut med en gang. De må stå minimum et døgn før utbetaling, de er også tilgjengelig for å kunne spilles på igjen, derfor føles det fristene å spille opp gevinsten. Spilleren må så sende inn legitimasjon og dokumentasjon på at den personen er den han/hun gir seg ut for å være. Dette foregår via egne sider spillselskapene har, ikke på vanlig mail, dette for å omgå de norske reglene.

Vi opplever at i nesten alle våre henvendelser på pengespill er de utenlandske spillselskapene nevnt.

Vi velger nå å bruke uttrykket om de utenlandske spillleselskapene her som de ulovlige tilbyderne av spill i Norge. Det er jo det de faktisk er, de går bevisst inn i gråsoner i lovverket for å få innpass i det norske markedet.

Det er manglende kontroll i dag på lovlige tilbydere av spill i Norge, og i visse kretser ønskes disse aktørene velkommen. Vi stiller oss undrende til at enkelte politikere tilsynelatende syns det er greit å føre en «tilgivelse isteden for tillatelse» linje for disse, i dag, ulovlige selskapene.

Vi som brukerorganisasjon ser også altfor tydelig at hjelpeapparatet i dag ikke er tilstrekkelig rustet for dagens pågang av nordmenn som søker relatert til spilleproblemer.

Et kort historisk tilbakeblikk

Norge som nasjon har erfart hva et spillmarked ute av kontroll kan føre til. Det tidligere automatregimet som var her til lands er noe vi absolutt bør lære av. Vi må ikke gå i den fella igjen. Spilleautomatene hadde sin storhetstid i Norge på starten og midten av 2000-tallet, i samme periode som vår organisasjon ble startet, og vi hadde stor pågang på både telefon og i våre nettverksgrupper. Det var mange tragiske historier på den tiden, folk som mistet både hus og hjem, folk som ble ufine og kanskje også voldelige pga. sin spilleavhengighet, noen tydde til kriminelle handlinger for å få

penger til sin avhengighet, folk som mistet håpet og i flere tilfeller så ingen annen utvei enn å avslutte livet.

Historier fra denne tiden er bl.a. gjenfortalt av barn som vokste opp med denne problematikken i rapporten «Barn som pårørende» til foreningen Voksne for Barn i 2014: «Oppveksten min bar preg av redselen for at faren min skulle bli sint, og samtidig det å kjempe for å få oppmerksomhet fra han».

Automatregimet hadde flere styringsmodeller som bidro til at hver gang man skulle få en endring måtte dette behandles gjennom flere instanser, disse ble ofte stoppet av søksmål med mere. I alle disse rundene ble flere og flere mennesker fanget inn i automatkjørne.

Etterhvert klarte myndighetene å få kontroll på den økende trenden med spilleavhengighet og problematisk spilleadfærd, noe som til slutt endte med forbud av det gamle automatregimet. Ideen og modellen om monopol ble lansert, og man så at ved å ha et monopol kunne man ha en styringsmodell for å ivareta kontrollen. I dagens monopol trenger det ikke å gå lang tid fra man ser ett uheldig spill til en faktisk endring blir gjort, noe vi ser på som svært positivt.

Tiden under de moderne spilleautomatene - en grusom tid vi absolutt ikke må komme tilbake til.

Kommentarer til spørsmål i høringsbrevet

Spørsmål 1:

Hvilket nivå av ansvarlighet vurderer høringsinstansene at man bør ta sikte mot i en framtidig norsk pengespillmodell?

Svar: Det må være likt eller strengere enn det nivået vi har i dag med Norsk Tipping.

* Strengere enn dagens nivå. Likt for alle selskapene.

* Det bør sette regulering på å ikke kunne få spille gevinsten opp i sin helhet.

* Alt av spill bør være registrert spill.

* De ansatte bør ikke ha tiltalelse til å benytte seg av spillene mens de er på jobb. (Særlig Bingo / Hest). Et eksempel som er fakta i dag i bingolokaler, hvor de ansatte kan spille på for eksempel hestespill, men ikke på sine egne spill. (Automater/sidespill/bingo)

* Alle lovlige aktører i Norge må ha felles tapsgrense og felles maksgrenser for innsats, i tillegg til påbudt bruk av ansvarlighetsverktøy som PlayScan, etc.

* Vi støtter også dagens reguleringer vedrørende person- og direkte markedsføring, samt forbud mot "freespins" og bonusordninger. Det bør også være regulert hvor stor andel av gevinst som kan omsettes på nytt.

* Alle selskap må internt tilrettelegge veiledning som forteller om spillets konsekvenser, både positive og negative. Gjennom for eksempel kurs og lignende.

Spørsmål 2:

Hvilket beskyttelsesnivå anser høringsinstansene at vil være mulig å etablere under en lisensmodell?

Svar: Vi anser det ikke mulig å gjennomføre pga. manglende tillit til at spillselskapene vil følge det. Vi mener det ikke vil være mulig med et lavere beskyttelses nivå enn det vi har i dag, uten at det vil føre til flere brukere med spilleproblemer, og/eller kraftigere problemer enn de vi kjenner til i dag. Beskyttelsesnivået hos Norsk Tipping er stadig under utvikling etter erfaringer som gjøres. Det nytter ikke med noen form for reguleringer om ikke dette skal være likt for alle.

Se for eksempel hvordan befolkningen i dag beskyttes mot for eksempel tobakk/sigaretter. Pakkene er endret til at de skal være kjedelig helst usynlig. For å ikke tiltrekke seg oppmerksomhet. I tillegg er avgiftene høye, altså dyrt. Burde det ikke være lik linje på forbrukerbeskyttelse der det er snakk om avhengighetsskapende produkter?

Spørsmål 3:

Hvordan vurderer høringsinstansene at frivilligheten kan sikres inntekter fra pengespill under en lisensordning, sammenlignet med dagens enerettsmodell hvor Norsk Tippings overskudd går direkte til formålene?

Svar: Uten øremerking kan det bli urettferdig, og en del vil kunne miste støtte da de mener det er uetisk å motta penger fra et spillselskap.

Vi mener at inntekter til frivilligheten ikke bare må komme fra spill. Det må også vurderes at for eksempel toppidretten ikke skal ha midler fra spill. Midler fra spill burde være øremerket utviklingsprosjekter for barn og unge. Det bør være maks inntjening hos et selskap. I dag er det evig jakt på mer inntjening. Under påskudd at det går til gode formål. Dette gir en vond sirkel som gjør at det aldri blir nok penger. Derav at man heller bør se mer på mottakerne av midlene.

Frivilligheten burde støttes mer gjennom statlige midler og ikke spill. Det er ingenting som rettferdiggjør at en familie skal måtte lide fordi at nabogutten skal kunne spille fotball etc.

Spørsmål 4:

Ved en videreføring av enerettsmodellen som reguleringsmodell, hvilke tiltak mener høringsinstansene bør gjennomføres for å sikre at nivået på spilleproblemer fortsatt holdes lavt, og at Norsk Tipping lykkes i å kanalisere spillere til regulerte spill?

Svar: Videreføring av dagens strategi både hos NT og Lotteritilsynet.

Fortsette utviklingen av tiltak på de spillene som gir negativ spilleadferd. Felles tapsgrense på alle spill. Mer fokus på problemspillerne. For eksempel hvordan møte disse. Målet må være å ha minimalt med røde spillere. For at monopolet skal ha maks virkning må ulovlige spilltilbyderne stenges ute. Må spillmulighetene som i dag omgår loven stenges. På den måten vil det også automatisk bli flere spillere hos Norsk Tipping.

Konstant fokus på forebyggende tiltak rettet mot kundene, kommisjonærene og ansatte.

For oss som brukerorganisasjon er det svært vanskelig å bidra med tiltak som skal kanalisere flere til å spille uansett spillselskap.

Spørsmål 5:

Hvordan vurderer høringsinstansene slike gjennomgripende ansvarlighetsverktøy?

Svar: Vi stiller oss 100 % bak tilsynets forslag til gjennomgripende ansvarlighetsverktøy.

Positive til både obligatorisk PlayScan og register for felles taps- og innsatsgrenser.

Spørsmål 6:

Er det praktisk mulig å innføre slike verktøy i en lisensordning?

Svar: Nei. Tilbydernes ønske om maksimal profitt kan hindre en ansvarlig håndheving av disse verktøyene. Tillit til tilbyderne, eller manglende sådan. Rambøll påpeker at krav om høy ansvarlighet gjør det norske markedet lite attraktivt (se spørsmål 7).

Spørsmål 7:

Vil en lisensordning med gjennomgripende ansvarlighetsverktøy slik Lotteritilsynet beskriver være attraktiv for mulige søkere av lisens?

Svar: Det er ikke attraktivt ifølge Rambølls undersøkelser i Norge og tilbakemeldingene fra vår søsterforening, Ludomaniforeningen, i Danmark.

Spørsmål 8:

Hvilke konkrete tiltak mener høringsinstansene eventuelt ikke vil være mulig eller ønskelig å gjennomføre under en lisensmodell?

Svar: Alle foreslåtte tiltak ettersom tidligere uttalelser fra de, per i dag, ulovlige spillselskapene viser motstand mot denne typen tiltak. Vi har derfor ikke tro på at de vil bli gjennomført pga. at de ikke ser tiltakene som ønskelige, derfor vil de umuliggjøre de.

Spørsmål 9:

Hvilke utfordringer vurderer høringsinstansene vil oppstå?

Svar: Viser til Lotteritilsynets funn i rapporten. Den sittende Regjeringen har forkastet lovforslag om gjeldsregister, vi har derfor problemer med å se at Regjeringen vil kunne få gjennomslag for et tilsvarende verktøy begrenset til personopplysninger rundt pengespill.

Spørsmål 10:

Hvordan vurderer høringsinstansene denne problemstillingen?

Svar: Vi ikke innehar ikke den rette kompetansen til å svare på dette spørsmålet.

Spørsmål 11:

Hvordan vurderer høringsinstansene den praktiske gjennomførbarheten og ønskeligheten av å innføre slike tiltak for å stenge uregulerte aktører ute fra det norske pengespillmarkedet?

Svar: Positive til alle tiltakene bortsett fra kriminalisering av spilleren. Disse tiltakene ønsker vi hjertelig velkommen. Dette er tiltak som virkelig vil hjelpe mange av familiene som er rammet i dag. Statistikk viser at de aller fleste som tar kontakt med hjelpeinstanser opplyser at spillet som er problematisk er nettspill fra utenlandske aktører.

Spørsmål 12:

Lotteritilsynet skisserer tre ulike former for blokkering av nettsider: blokkering av IP-adresser, blokkering av DNS-adresser og DPI-basert blokkering. Hvordan vurderer høringsinstansene disse ulike formene for blokkering som tiltak for å beskytte det norske regulerte markedet?

Svar: Vi følger Lotteritilsynets anbefalinger.

Konklusjon

Spillavhengighet Norge er ikke for en lisensordning fordi vi ønsker ikke flere spilltilbydere i Norge i dag.

Slik rapportene i høringen virker det for oss noe uklart hvordan styringen skal være. Om det da er slik at endringer i et eventuelt lisensregime må komme i form av lov. Da kan vi få de samme tilstandene slik vi under det gamle automatregimet. Dette er ikke bra.

Spillavhengighet Norge er enig i at slik situasjonen i spillmarkedet er nå er ikke bra. Her må det gjøres noen grep. Men da mener vi ikke at lisens er løsningen. Vi må først få kontroll og oversikt på de spilltilbyderne vi allerede har i Norge idag. Selv om monopolet stort sett ser ut til å fungere, er store utfordringer både i forhold til Bingo og hestespill.

Det er tillegg så lite behandlingsmuligheter i Norge, noe som er en konsekvens av at da monopolet ble innført ble det brått slutt på henvendelser til behandlingsapparatet. Det var jo et godt tegn på at monopolet hadde en viktig funksjon, og at vi bør videreføre monopolet.

Videre burde man heller se på muligheten å få stoppet reklame fra de ulovlige aktørene, og lansere flere tiltak som vanskeliggjør det å spille hos dem.

En ting er sikkert, vi må ha lært noe av det gamle automatregimet. Vi kan ikke få tilbake et system som har utydelig styringsmodell og som må endres ved lov. Når vi vet hvor lang tid det kan ta.

Vi må ta innover oss alle de erfaringene vi gjorde i perioden 1997-2007.

Med vennlig hilsen

Hanne Totland

På vegne av Landsstyret i Spillavhengighet Norge